

SMERNICE ZA AKREDITACIJU ZAJEDNIČKOG STUDIJSKOG PROGRAMA

Aleksandar Kupusinac¹

¹Univerzitet u Novom Sadu, Fakultet tehničkih nauka, Novi Sad, Srbija

¹sasak@uns.ac.rs

Kratak sadržaj: Zakon o visokom obrazovanju omogućava da više visokoškolskih ustanova može organizovati i izvoditi studijski program, tzv. zajednički studijski program. Završetkom ovakvog studijskog programa student stiče zajedničku diplomu. Akreditacija zajedničkog studijskog programa podrazumeva ispunjenost posebnog standarda. Ovaj rad daje pregled smernica za akreditaciju zajedničkog studijskog programa, sa posebnim akcentom na najnovije izmene Pravilnika o standardima i postupku za akreditaciju studijskih programa.

Ključne reči: Akreditacija, Zajednički studijski program

GUIDELINES FOR ACCREDITATION OF THE JOINT STUDY PROGRAM

Abstract: The Law on Higher Education enables several higher education institutions to organize and run a study program, the so-called joint study program. Upon completion of such a study program, the student obtains a common diploma. Accreditation of the joint study program implies the fulfillment of a special standard. This paper provides an overview of the guidelines for the accreditation of the joint study program, with a special emphasis on the latest amendments to the Ordinance on Standards and the Procedure for the Accreditation of Study Programs.

Key Words: Accreditation, Joint study program

1. UVOD

Ustanove koje obavljaju delatnost visokog obrazovanja u Republici Srbiji navedene su u stavu 1, člana 43 Zakona o visokom obrazovanju (Službeni glasnik RS, broj 88/2017, 73/2018, 27/2018 - dr. zakon, 67/2019, 6/2020 - dr. zakoni, 11/2021 - autentično tumačenje, 67/2021, 67/2021 - dr. zakon i 76/2023) [1]:

Visokoškolske ustanove

Član 43

Delatnost visokog obrazovanja obavljaju sledeće visokoškolske ustanove:

- 1) univerzitet;
- 2) fakultet, odnosno umetnička akademija, u sastavu univerziteta;
- 3) akademija strukovnih studija;
- 4) visoka škola;
- 5) visoka škola strukovnih studija.

Samostalne visokoškolske ustanove su visoka škola strukovnih studija, visoka škola (akademske studije), akademija strukovnih studija i univerzitet, dok fakultet, odnosno umetnička akademija to nisu. Univerzitet, fakultet i umetnička akademija pre svega realizuju akademske studije na sva tri stepena, tj. mogu realizovati i strukovne. Visoka škola može da realizuje akademske studije prvog i drugog stepena, tj. može da realizuje osnovne akademske studije (OAS), master akademske studije (MAS) i specijalističke akademske studije (SAS), ali ne može doktorske akademske studije (DAS). Akademija strukovnih studija i visoka škola strukovnih studija mogu realizovati osnovne strukovne studije (OSS), specijalističke strukovne studije (SSS) i master strukovne studije (MSS).

Postoje i posebni zahtevi koje moraju ispuniti univerzitet i akademija strukovnih studija kao samostalne visokoškolske ustanove. Univerzitet može realizovati nastavu svih vrsta i stepena, ali iz najmanje tri polja i tri oblasti na svim stepenima studija. Univerzitet u svom sastavu ima fakultete, umetničke akademije i druge jedinice (centre, institute i sl.). Fakultet i umetnička akademija mogu imati status pravnog lista ako realizuju najmanje tri

studijska programa. Akademija strukovnih studija mora realizovati najmanje pet studijskih programa strukovnih studija, ali iz najmanje dva polja. Akademija strukovnih studija u svojoj organizaciji ima odseke.

Više visokoškolskih ustanova može izvoditi zajednički studijski program, u cilju sticanja zajedničke diplome. Vrsta i stepen studija zajedničkog studijskog programa mora biti određen po principu „najstrožijeg ograničenja“. Na primer, dva fakulteta mogu realizovati zajednički studijski program svih vrsta i stepena studija. Fakultet i akademija strukovnih studija mogu realizovati zajednički studijski program OSS, SSS ili MSS, ali ne i akademske studije, jer u ovom slučaju akademija strukovnih studija propisuje „najstrožije ograničenje“ da može da realizuje samo strukovne studije. Fakultet i visoka škola (akademske studije) bi mogli da realizuju studijski program OAS, MAS i SAS, ali ne bi mogli DAS, jer u ovom slučaju visoka škola (akademske studije) propisuje „najstrožije ograničenje“ da može da realizuje samo OAS, MAS i SAS, ali ne i DAS.

2. AKREDITACIJA ZAJEDNIČKIH STUDIJSKIH PROGRAMA

U ovom poglavlju razmotrićemo specifičnosti postupka akreditacije zajedničkog studijskog programa. Zajednički studijski program može se akreditovati u okviru jedne ili više oblasti (IMT), a za studije prvog i drugog stepena treba da ispuni uslove iz Standarda 13, dok za studije trećeg stepena iz Standarda 14, Pravilnika o standardima i postupku za akreditaciju studijskih programa (Službeni glasnik RS, broj 13 od 28. februara 2019, 1 od 11. januara 2021, 19 od 5. marta 2021, 51 od 22. juna 2023, 102 od 17. novembra 2023). U okviru pomenutog Pravilnika zajednički studijski program je definisan na sledeći način [2]:

Pod zajedničkim studijskim programom (ZS-program) podrazumeva se studijski program za sticanje svih oblika zajedničkih diploma koji organizuju i izводе više visokoškolskih ustanova sa statusom pravnog lica. Zajednički studijski programi vode sticanju zajedničke diplome, dvostruke (dve) diplome, ili jedne diplome koju izdaje ustanova određena međusobnim sporazumom ustanova učesnica.

Zajednički studijski program mogu da akredituju i realizuju akreditovane visokoškolske ustanove, u zemlji ili u inostranstvu. Izmenama Pravilnika od 17.11.2023. uvedeno je da ukoliko u akreditaciji zajedničkog studijskog programa učestvuje visokoškolska ustanova iz inostranstva tada ista prilaže listu angažovanog nastavnog osoblja potpisanu i overenu od strane date ustanove, koja služi kao zamena za sledeće priloge kod studija prvog i drugog stepena [2,3]:

Prilog 9.1. Izvodi iz elektronske baze podataka (EBP) poreske uprave republike Srbije (PURS) sa potpisom i pečatom i to u elektronskoj i papirnoj formi uz Zahtev.

Prilog 9.2. Ugovori o radu, izbori u zvanja, diplome, saglasnosti, izjave, MA i M1/M2, nastavnika sa punim radnim vremenom na studijskom programu/svim programima/druga VU.

Prilog 9.3. Ugovori o radu, izbori u zvanja, diplome, saglasnosti, izjave, MA i M1/M2, nastavnika sa nepunim radnim vremenom na studijskom programu/svim programima/druga VU.

Prilog 9.4. Ugovori o angažovanju, izbori u zvanja, diplome, saglasnosti i izjave, nastavnika - dopunski rad na studijskom programu/svim programima/druga VU.

Prilog 9.5. Ugovori o radu, izbori u zvanja, diplome, saglasnosti, izjave, MA i M1/M2, saradnika sa punim radnim vremenom na studijskom programu/svim programima/druga VU.

Prilog 9.6. Ugovori o radu, izbori u zvanja, diplome, saglasnosti, izjave, MA i M1/M2, saradnika sa nepunim radnim vremenom na studijskom programu/svim programima/druga VU.

Prilog 9.7. Ugovori o angažovanju, izbori u zvanja, diplome, saglasnosti i izjave saradnika - dopunski rad na studijskom programu/svim programima/druga VU.

Kada su u pitanju studije trećeg stepena tada pomenuta lista služi kao zamena za priloge 9.1, 9.2, 9.3 i 9.4., odnosno kada su u pitanju studije trećeg stepena iz umetnosti onda za priloge 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.2.A, 9.3.A i 9.4.A.

Visokoškolske ustanove koje učestvuju u akreditaciji i realizaciji zajedničkog studijskog programa potpisuju ugovor koji sadrži sve neophodne elemente, kao što su na primer:

- osnovni podaci o zajedničkom studijskom programu,
- mesto i prostor gde će se izvoditi nastava,
- ciljevi zajedničkog studijskog programa,
- kompetencije svršenih studenata,
- način upisa,
- planirani broj studenata koji će se upisati u prvu godinu studija,
- način raspisivanja konkursa za upis studenata,
- sredstva za realizaciju nastave,

- način finansiranja troškova,
- spisak i šifre predmeta (za svaki oblik nastave na predmetu jasna naznaka koja visokoškolska ustanova će ga izvoditi),
- način usvajanja plana realizacije nastave za tekuću školsku godinu,
- način izrade i odbrane završnih radova studenata,
- naziv koji studenti stiču završetkom studija.

Stručni organi visokoškolskih ustanova koje učestvuju u zajedničkom studijskom programu usvajaju Dokument o realizaciji zajedničkog studijskog programa koji sadrži elemente određene Pravilnikom [2]:

Osnovni elementi sadržaja dokumenta su:

- Podaci o studijskom programu kojima se dokazuje ispunjenost standarda i
- Specifičnosti

Specifičnosti obuhvataju:

1. Angažovanje kadrovskih, materijalnih i prostornih resursa svake VU posebno.
2. Izveštaj iz elektronskog formulara za SP u celini i za svaku VU posebno.
3. Lokacija izvođenja SP u vremenu i po delovima SP.
4. Obaveze svake VU u procesu izvođenja SP (od konkursa do izdavanje diplome).
5. Izvori finansiranja i način pokrivanja troškova.

Zahtev i materijal za akreditaciju zajedno podnose visokoškolske ustanove koje učestvuju u tom zajedničkom studijskom programu. Na zajedničkom studijskom programu preko 70% časova aktivne nastave (za polje umetnosti ovaj procenat je 50%) moraju izvoditi nastavnici koji su u punom radnom odnosu na visokoškolskim ustanovama koje moraju imati validnu dozvolu za rad. Jedna visokoškolska ustanova može učestvovati u više zajedničkih studijskih programa koji se realizuju sa različitim visokoškolskim ustanovama. Konkurs za upis studenata na zajednički studijski program objavljuju sve visokoškolske ustanove koje u njemu učestvuju.

Realizacija zajedničkog studijskog programa može biti u celini na jednom mestu ili po delovima na više mesta. Neophodno je da za svaki deo nastave postoji precizna informacija koja visokoškolska ustanova će ga izvoditi i na kom mestu. Važno je da mesto na kome će se izvoditi neki deo nastave odgovara planiranom broju studenata za taj deo nastave.

Diplomu i dodatak diplomi potpisuju ovlašena lica sa svih visokoškolskih ustanova koje učestvuju u datom zajedničkom studijskom programu.

3. ZAHVALNICA

Ovaj rad je podržan od strane Fakulteta tehničkih nauka u Novom Sadu u okviru realizacije projekta pod nazivom "Unapređenje nastavnih procesa, naučnih i umetničkih istraživanja uz izazove praćene novim modelima finansiranja i rangiranja naučnoistraživačkih organizacija".

4. ZAKLJUČAK

U ovom radu je prikazan pojam i osnovne karakteristike zajedničkog studijskog programa, kao i specifičnosti u postupku njegove akreditacije. Zajednički studijski program predstavlja odličnu priliku za kreiranje studija koje su po prirodi nove u sferi obrazovanja, a nastaju ukrštanjem i razmenom znanja između visokoškolskih ustanova na domaćem i međunarodnom nivou.

5. LITERATURA

- [1] *Zakon o visokom obrazovanju*, Službeni glasnik RS, broj 88/2017, 73/2018, 27/2018 - dr. zakon, 67/2019, 6/2020 - dr. zakoni, 11/2021 - autentično tumačenje, 67/2021, 67/2021 - dr. zakon i 76/2023.
- [2] *Pravilnik o standardima i postupku za akreditaciju studijskih programa*, Službeni glasnik RS, broj 13 od 28. februara 2019, 1 od 11. januara 2021, 19 od 5. marta 2021, 51 od 22. juna 2023, 102 od 17. novembra 2023.
- [3] *Standardi i uputstva za akreditaciju studijskih programa I i II stepena*, internet stranica: <https://www.nat.rs/akreditacija-studijskog-programa/?script=cir>